

Hongarije

1. Buitenlandse handel

De Hongaarse buitenlandse handel is gedurende een groot deel van het afgelopen decennium fors gegroeid. De mondiale economische crisis bracht daar vanaf het najaar van 2008 echter verandering in. Zowel de Hongaarse import als export is door de crisis sterk gedaald (zie tabel 1). Volgens de EIU zal de buitenlandse handel in geheel 2010 én in 2011 weer groeien.

Tabel 1 - Hongaarse invoer en uitvoer (x miljard US dollar)

	2008	2009	2010*	2011*
Export van goederen	126,7	100,4	109,7	120,1
Import van goederen	125,2	91,4	101,6	112,3

* *schatting*

Bron: EIU country forecast juli 2010.

Tabel 2 - Belangrijkste exportbestemmingen van Hongarije in 2009 (in procent van totale export)

1. Duitsland	26,0
2. Italië	5,8
3. VK	5,5
4. Frankrijk	5,5

Bron: EIU, country forecast juli 2010.

Tabel 3 - Belangrijkste herkomstlanden van Hongaarse import in 2009 (in procent van totale import)

1. Duitsland	25,5
2. China	8,7
3. Rusland	7,4
4. Oostenrijk	6,2

Bron: EIU, country forecast juli 2010.

Samenstelling van de buitenlandse handel

De belangrijkste producten die Hongarije invoert, zijn machines en machine-onderdelen, brandstof en elektriciteit en voedingsmiddelen. Dit zijn tevens de belangrijkste Hongaarse uitvoerproducten.

Handelspolitiek

Nederland en Hongarije hebben een belastingverdrag ter voorkoming van dubbele belastingen. In dit verdrag is geregeld dat een Nederlands bedrijf over zijn activiteiten in Hongarije niet in beide landen inkomsten- en vennootschapsbelasting hoeft te betalen.

Internationale organisaties

Hongarije is lid van de VN, de Wereldbank, de EU, de NAVO en de OVSE.

2. Handelsrelatie Nederland-Hongarije

De Nederlandse uitvoer naar Hongarije bedroeg in 2009 volgen voorlopige CBS-cijfers bijna 2,1 miljard euro. Dit is daling ten opzichte van 2008; in dat jaar bedroeg de uitvoer ruim 2,7 miljard euro. Hongarije was in 2008 de 24e exportbestemming van Nederland; 0,74% van de totale Nederlandse export ging naar Hongarije.

De belangrijkste exportproducten van Nederland voor de Hongaarse markt zijn elektronica, turbines en machines, voertuigen (uitgezonderd railvoertuigen) en oliehoudende zaden en vruchten.

In 2009 heeft Nederland voor bijna 1,9 miljard euro geïmporteerd uit Hongarije, aldus voorlopige CBS-cijfers. Dit is een lichte daling ten opzichte van 2008 toen de import 2 miljard euro bedroeg. In 2008 kwam 0,6% van de totale Nederlandse import uit Hongarije; het land stond hiermee op plaats 30 in de rangorde van belangrijkste importlanden.

Nederland importeert vanuit Hongarije de producten die het ook exporteert, namelijk elektronica, turbines en machines, voertuigen (uitgezonderd railvoertuigen) en oliehoudende zaden en vruchten.

3. Buitenlandse investeringen in Hongarije

Uit 2009 bedroeg de waarde van alle directe buitenlandse investeringen (FDI)¹ in Hongarije volgens de UNCTAD 249 miljard USD. Frappant is dat de Hongaarse DBI duidelijk groter zijn dan die in Polen (183 miljard USD)², Slowakije (50 miljard USD) en Tsjechië (116 miljard USD). Ter vergelijking staat in figuur 1 de wereldwijde top-10. Zelfs hierbij steekt Hongarije niet slecht af.

De waarde van alle door Hongarije gedane buitenlandse investeringen in de wereld bedroeg 175 miljard USD. Ook hiermee zijn de Hongaarse DBI hoger dan van omliggende voormalige Oostblokstaten. Ter vergelijking staat in figuur 2 de wereldwijde top-10.

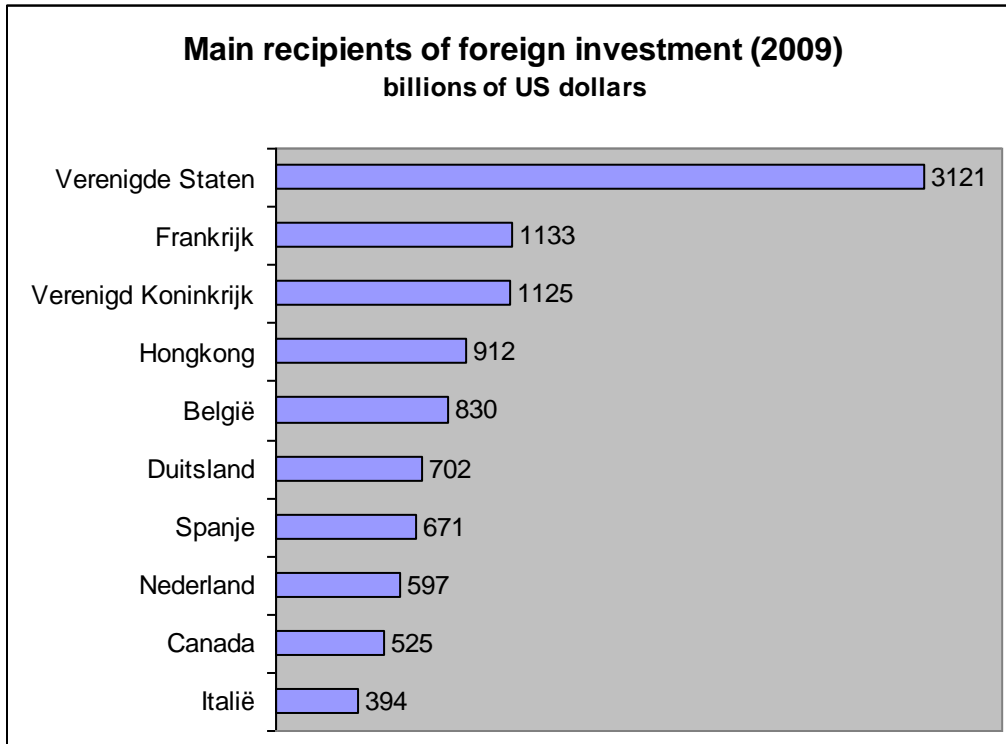
---

¹ Directe buitenlandse investeringen (FDI) zijn investeringen door buitenlandse ondernemingen, waarbij de buitenlandse onderneming invloed verkrijgt op de activiteiten van het bedrijf waarin wordt geïnvesteerd. Het kan de vorm hebben van onder meer een participatie (als een *joint venture*), een totale overname of een geheel van de grond af op te bouwen dochteronderneming. Voor de volledigheid: FDI omvatten geen aankopen van aandelen door beleggers.

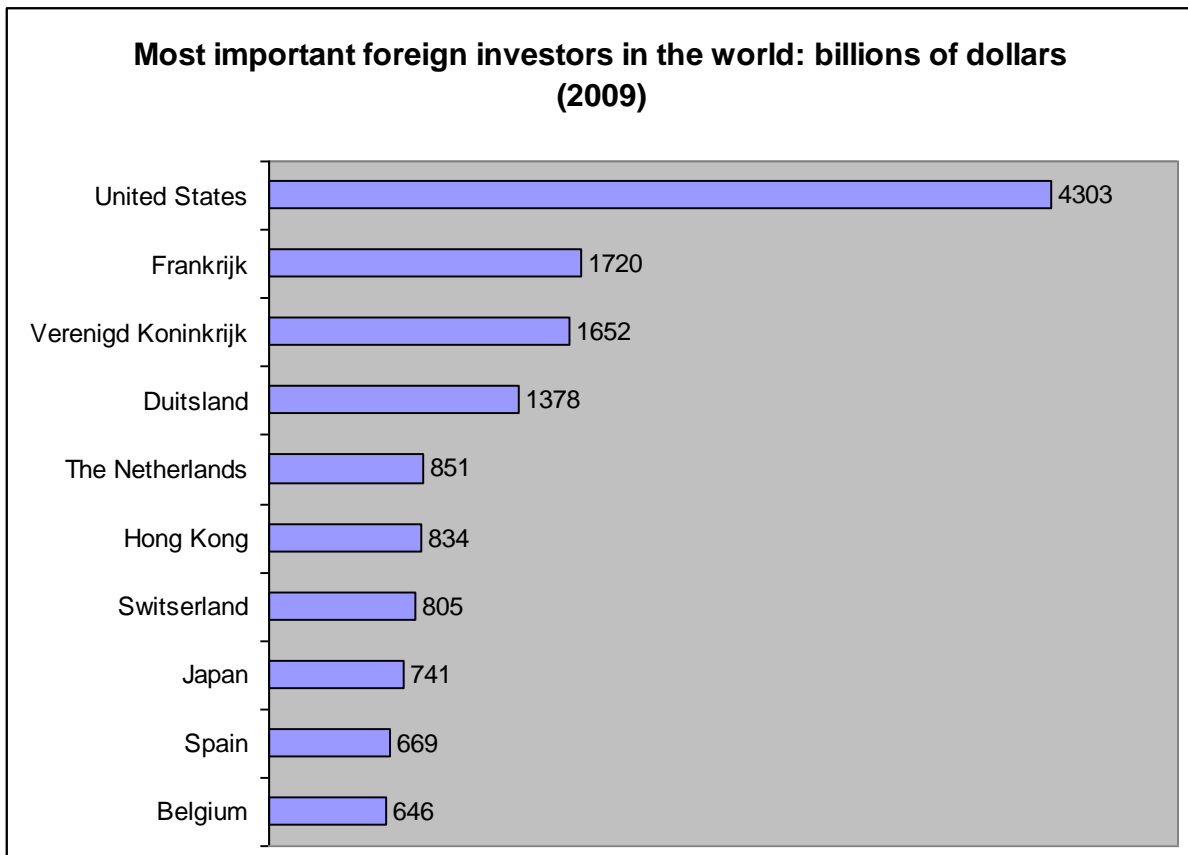
De "stock"- of standencijfers vertegenwoordigen de waarde van alle in het verleden tot heden gedane FDI. De "flow"- of stroomcijfers vormen de waarde van de in- of uitstroom aan FDI in een bepaalde periode (meestal een jaar).

² Frappant omdat de Poolse economie (met een omvang van 431 miljard USD in 2009) aanzienlijk groter is dan de Hongaarse (129 miljard USD).

Fig. 1 - Top-10 van belangrijkste FDI ontvangende landen

Fig. 2 - Top-10 van belangrijkste in het buitenland investerende landen

In 2008 was Nederland met 14% de op één na belangrijkste buitenlandse investeerder. Alleen Duitsland stond hoger met 25% (met dank aan o.a. een aantal autofabrikanten).

De belangrijkste investeerder van buiten Europa waren de VS met 5%. Veel investeringen via Nederland en andere Europese landen hebben echter ook hun oorsprong in de VS.

De waarde van de Nederlandse directe buitenlandse investeringen in Hongarije is in 2009 volgens DNB flink gedaald naar 2,7 miljard euro (zie tabel 4). Ter vergelijking: de totale waarde van Nederlandse FDI in de gehele wereld bedroeg ultimo 2009 851 miljard US dollar.

De Hongaarse investeringen in Nederland zijn aanzienlijk lager en bedroegen in 2009 566 miljoen euro (zie tabel 5). Ter vergelijking: de totale waarde van alle buitenlandse FDI in Nederland bedroeg ultimo 2009 597 miljard US dollar.

Tabel 4 - Nederlandse investeringen in Hongarije (x miljoen euro)

	2005	2006	2007	2008	2009
investeringsstromen	-482	-45	308	-102	-620
investeringsstanden	4.627	4.642	5.531	4.251	2.741

Bron: DNB april 2010.

* Voorlopige cijfers

Tabel 5 - Hongaarse investeringen in Nederland (x miljoen euro)

	2005	2006	2007	2008	2009
investeringsstromen	451	-375	79	-106	-24
investeringsstanden	956	586	678	569	566

Bron: DNB augustus 2010.

Er zijn ongeveer 25.000 *joint ventures* en buitenlandse vestigingen geregistreerd in Hongarije. Van de 50 grootste multinationals hebben er 35 een vestiging in Hongarije. Meer dan 80 internationaal opererende bedrijven ter wereld hebben in Boedapest een hoofdkantoor als uitvalsbasis voor de Midden- en Oost-Europese regio. In 2009 kwam 79% van de FDI uit de 15 oudste EU-landen.

De focus van het Hongaars investeringsbeleid ligt op meer investeringen voor het mkb. Met name het aantal investeringen in de dienstensector is in de periode 2004-2008 sterk gestegen. De interesse van buitenlandse investeerders ligt naast de genoemde dienstensector ook in ICT, logistiek, toerisme en biotechnologie.

Instanties op FDI-vlak

ITD Hungary is het Hongaarse overheidsagentschap voor de ontwikkeling van investeringen en bevordering van handel. Diensten die worden aangeboden aan (potentiële) buitenlandse investeerders diensten zijn *matchmaking* en informatieverstrekking over subsidieregelingen. Het agentschap beschikt over 8 kantoren in Hongarije en ook 55 internationale kantoren in 43 landen.

4. Ondernemingsklimaat en internationale vergelijking

Het Hongaarse ondernemingsklimaat is in vergelijking met (vergelijkbare) omliggende nieuwe EU-lidstaten iets minder gunstig, aldus EIU en WEF (zie tabel 6). Toch scoort het land in internationaal perspectief zeker niet slecht³.

Een bijzonder sterk punt is de hoog opgeleide beroepsbevolking. Dit geldt nog iets sterker voor de omliggende nieuwe EU-lidstaten (zie tabel 7). Tegelijkertijd is het een grote zwakte, in die zin dat een relatief fors deel van de potentiële beroepsbevolking onbenut wordt⁴. Het deel van de beroepsbevolking dat daadwerkelijk een (officiële) baan heeft - de werkgelegenheidsgraad - is met 54,5% laag; aanzienlijk lager dan in Nederland (76,4%), in het eurogebied (65,3%) en de gehele OECD (65,6%). De Hongaarse officiële werkloosheid (zie tabel 7) is met 10,3% van de beroepsbevolking een stevige onderschatting van de feitelijke werkloosheid. Een derde van de potentiële beroepsbevolking is noch officieel werkloos noch (officieel) werkzaam.

Voor Hongarije (en de omliggende nieuwe EU-lidstaten) is het volgens analisten op economisch terrein in de komende jaren vooral de uitdaging om de werkgelegenheid fors te verhogen. Indien Hongarije slaagt in het stevig verhogen van de arbeidsparticipatie, zal ook het inkomen per hoofd (en daarmee het draagvlak voor sociale voorzieningen) meestijgen. De beleidsfocus lijkt hierbij volgens economen vooral te moeten liggen op het versterken van de aanbodkant van de economie, zoals het vergroten van de prikkels om te werken en te ondernemen. Wat dit laatste betreft, lijkt het reduceren van de administratieve lastendruk een serieuze optie (zie tabel 7 indicator *Doing Business*) om het vestigings- en investeringsklimaat te verbeteren. Op het vlak van *red tape* scoort Hongarije volgens de Wereldbank weliswaar beter dan Polen en Tsjechië, maar duidelijk minder goed dan veel andere EU-landen. Dit geldt overigens ook voor Nederland met zijn 30e positie⁵.

---

³ Beide ranglijsten rangschikken het ondernemingsklimaat van bijna 200 landen aan de hand van vele factoren zoals de kwaliteit van de fysieke en kennisinfrastructuur, de belastingdruk, de administratieve lastendruk, de betrouwbaarheid van de overheid, de werking van de arbeidsmarkt en goederenmarkten en allerlei innovatie-indicatoren.

⁴ Het relatief hoge opleidingsniveau maakt het welvaartsverlies van de hoge inactiviteit nog hoger.

⁵ Landen als België en Duitsland hebben een betere plek.

Tabel 6 – Economische Kerncijfers

	Inkomen per hoofd (in USD, 2009) ¹	Positie op <i>Business Environment</i> 2009-2013 ranking van Economist Intelligence Unit (EIU)	Positie op <i>Global Competitiveness Index</i> 2009-2010 van World Economic Forum (WEF)	Werkgelegenheidsgraad (deel van de beroepsbevolking dat werkt, in %, 2010)
Hongarije	19.223	37	58	54,5
Polen	17.294 (2008)	32	46	57,3
Slowakije	21.203	35	47	59,8
Tsjechië	23.651	25	31	64,2
Nederland	39.704	10	10	76,4

Bronnen: *Economist Intelligence Unit (EIU), 2009; OECD, 2009; UNDP, 2009; World Bank, 2009.*

¹ Inkomen betreft bbp per hoofd (PPP) (OECD, 2010).

Tabel 7 – Vervolg Economische Kerncijfers

	Werkloosheid (% van de beroepsbevolking, 2010)	Opleidingsniveau, % beroepsbevolking met ten minste MBO-2 niveau (2007)	Positie op <i>Doing Business</i> 2010 van de Wereldbank	Positie op <i>Corruption Perception Index</i> 2009 van Transparency International
Hongarije	10,3	79	47	46
Polen	9,6	86	72	49
Slowakije	12,7	87	42	56
Tsjechië	8,4	91	74	52
Nederland	5,2	73	30	6

Bronnen: *OECD, 2009; Transparency International 2009; World Bank 2009.*

5. SWOT-analyses

SWOT van Hongaarse politieke situatie

Strengths

- During the process of political transition, foreign policy has been successfully reoriented to Western Europe.
- The centre-right Hungarian Civic Union (Fidesz) party that swept to a landslide victory in the general election in April 2010, ousting Prime Minister Gordon Bajnai's Socialist Party coalition government, will form the first non-coalition government with a two-thirds mandate in Hungary's 20-year post-communist history.
- The new administration, headed by Fidesz leader Viktor Orban, has pledged to revive the economy.
- As a member of the EU, Hungary benefits from relatively developed governmental institutions and the stability of a robust liberal democracy.

Weaknesses

- When the April general election results were announced the Financial Times reported the Hungarian forint dropped sharply after Viktor Orbán's comments that Hungary's fiscal deficit would be higher than the target set by the IMF, which bailed out the country in 2009.

Opportunities

- The pro-EU political consensus will remain strong.
- Prospects for the Nabucco Pipeline leading into Europe through Hungary may raise the country's geopolitical significance, as will its deepening integration with NATO.

Threats

- Fidesz is more noted for its social conservatism than its economic reformist drive.
- Sour relations with neighbouring Slovakia could reduce cross-border cooperation and potentially incur censure from the EU.
- The openly anti-semitic and anti-gypsy far-right Jobbik party, which won 16.71% of votes in the April general election, will enter parliament for the first time.

SWOT van Hongaarse macro-economische situatie

Strengths

- A strong manufacturing sector and recent capacity expansion have made Hungary a competitive exporter, which will be especially important as a recession in the eurozone leads to falling orders.
- An IMF Stand-By Arrangement has reduced financial sector risks and should provide a valuable anchor for fiscal consolidation.

Weaknesses

- Unfavourable demographics will make medium-term restructuring of social spending practices essential.
- Investment inflows may be affected by Hungary's failure to be among the first new EMU accession candidates.
- A low employment rate has prevented productivity gains and weighed on real GDP growth.

Opportunities

- Improving public finances may merit a resumption of public spending and tax cuts in the medium term, which could see economic activity pick up again in 2010.
- Improvements in the design and implementation of fiscal policy should now increase the central bank's ability to use monetary policy more actively, and enhance the prospect of successful economic policy coordination.

Threats

- The global tightening of credit stemming from international financial market turmoil threatens consumption and investment growth, and could pose a risk to current account deficit coverage by the financial account.
- Similarly, the deep eurozone recession and global credit contraction in 2009 will mean a contraction of exports, private consumption and gross fixed capital formation, plunging Hungary into a severe recession that will run well into 2010.
- The strength of foreign currencies in which many household loans are denominated could prove a problem in the event of a new bout of sustained forint depreciation

SWOT van Hongaarse ondernemingsklimaat

Strengths

- The banking system has undergone a thorough transformation, which has culminated in a strong presence of foreign financial enterprises. We caution, however, that the recent contraction of credit amid global financial turmoil is now rapidly unwinding this effect as deleveraging takes hold.
- The accumulation of a high level of international reserves owing to an influx of IMF and EU aid has to some extent allayed external concern over foreign liquidity, particularly arising from the unfavourable current account position.

Weaknesses

- A lack of infrastructure investment keeps Hungary's regional competitiveness subdued and focused on a narrow industry segment.
- Excessive bureaucracy, stemming from a large number of local governments and a heavy state sector, is a continuing impediment to swift business transactions.

Opportunities

- Hungary was ranked equal 46th (out of 180 countries) in Transparency International's 'Corruption Perceptions Index 2009'. This was superior to all other Central and Eastern European economies except Slovenia and a one place increase from 2008 when it was also below the Czech Republic. However, the country was 39th in 2007.
- Hungary has relatively low wages compared with its central European peers yet relatively high skills compared with the broader emerging Europe region, making its labour market fundamentals supportive of growth once demand returns and external asymmetries are addressed.

Threats

- Should unit labour costs continue to rise significantly, foreign investors may be increasingly persuaded to look for other business opportunities in the region.
- The sharp contraction in global credit availability, coupled with the particular pressures facing the Hungarian banking sector as a result of its large swathe of foreign currency-denominated loans and high leverage ratios, will severely impede the availability of finance for Hungarian businesses. This, in turn, will pose a challenge to both investment and meeting cyclical business costs, such as payroll.

Bron: BMI, augustus 2010.